

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande från *Mottagandeutredningen* (SOU 2018:22) – remiss av den kompletterande promemorian *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande*

(dnr A2018/00777/1)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över *Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande* kapitel 7:3 och 13:8 (SOU 2018:22) och den kompletterande promemorian: *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande*. Yttrandet inleds med Länsstyrelsens sammanfattande synpunkter och utgångspunkter för ställningstagandet. Därefter lämnas synpunkter på förslaget i *Mottagandeutredningen* och avslutningsvis synpunkter på förslagen i promemorian.

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen instämmer med den beskrivning av läget som görs i *Mottagandeutredningen*, det vill säga att eget boende under asyltiden kan ha både positiva och negativa effekter. Länsstyrelsen instämmer samtidigt med utgångspunkten i promemorian att situationen på vissa geografiska platser i landet är problematisk och behöver förbättras. Länsstyrelsen är dock tveksam till om ett genomförande av förslagen kommer att få avsedd effekt. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget i *Mottagandeutredningen* om en social prövning i vissa geografiska områden och förslaget i promemorian med områdesbegränsningar.

Utgångspunkter för ställningstagandet

Länsstyrelsens bedömning är att problematiken med eget boende framförallt är en bostadsförsörjningsfråga som handlar om brist på hyresbostäder för personer med låg betalningsförmåga. Ansatsen i förslagen att verka för att asylsökande bor under goda förhållanden i bostäder som är lämpliga är god. Förslagen saknar dock en övergripande analys av bostadsmarknadens generella förutsättningar. Länsstyrelsen har under flera år års tid rapporterat om det ansträngda läget på bostadsmarknaden i länet där 46 av länets 49 kommuner har underskott på bostäder (Bostadsmarknadsanalysen 2018). Problematiken med eget boende handlar också om långa handläggningstider för asylärenden, bristande kvalitet i anläggningsboenden och otillräcklig information till asylsökande.

Båda förslagen bygger på att Migrationsverket vet var asylsökande bor. I dagsläget förekommer det att asylsökande uppger felaktiga adresser till Migrationsverket. Det finns risk att förslagen leder till att asylsökande i högre utsträckning än nu uppger felaktiga adresser för att erhålla dagersättning och särskilt bidrag. Det riskerar i sin tur att leda till försämrad kunskap om var asylsökande faktiskt bor, samt till felaktigt utbetalade ersättningar. Kontrollsystem för att motverka detta riskerar att bli administrativt betungande, kostsamma och ineffektiva.

Det finns även utmaningar i förslagen som har att göra med människors rättigheter och med stigmatisering. Det finns dåliga egna boenden för asylsökande på många platser i landet och fungerande egna boenden i de områden och kommuner som föreslås undantas. Generella områdesbegränsningar riskerar både att begränsa människors rättigheter och att förvärra den stigmatisering av vissa bostadsområden och kommuner som redan nu är starkt problematisk. Att frånta asylsökande rätten till ersättning innebär heller inte att samhället befrias från ansvaret att eftersträva barn och vuxnas grundläggande rättigheter, såsom rätten till ett fungerande boende, hälsa och skydd mot diskriminering. Överlag så saknas en barnkonsekvensanalys i förslagen.

Synpunkter på förslagen i kapitel 7.3 och 13:8 om *Ett värdigt och socialt hållbart eget boende i Mottagandeutredningen (SOU 2018:22)*

Länsstyrelsen tillstyrker inte förslaget med en social prövning i vissa geografiska områden.

Vi delar bedömningen i *Mottagandeutredningen* att eget boende för asylsökande kan vara både positivt och negativt för individerna. Länsstyrelsen instämmer samtidigt i promemorians antagande att den föreslagna ordningen riskerar att bli komplicerad och administrativt betungande. För att den sociala prövningen ska bli välgrundad behöver den utgå från ett helhetsperspektiv på individens situation, vilket ställer stora krav på handläggningen. Med bakgrund i detta finner vi skäl att avstyrka förslaget

Länsstyrelsen tillstyrker inte heller förslaget att begränsa rätten till ersättning (dagersättning och särskilt bidrag) för de som bor kvar i eget boende trots att boendet inte lever upp till ställda krav. I *Mottagandeutredningen* (sid 427) görs antagandet att hälften av de som inte får sitt boende godkänt kommer att bo kvar trots indragen ersättning. Förslaget riskerar att skapa incitament att uppge felaktiga adresser till Migrationsverket för att därigenom behålla rätten till ersättning. Förslaget riskerar också att förvärra utsattheten för de individer och familjer som trots förlorad ersättning väljer att bo kvar.

Synpunkter på förslagen i promemorian om *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande*

Länsstyrelsen tillstyrker inte förslaget i promemorian med områdesbegränsningar. Länsstyrelsen instämmer med utgångspunkten i promemorian att situationen i vissa bostadsområden är problematisk och behöver förbättras. Länsstyrelsen instämmer även i bedömningen att rätten till eget boende i vissa geografiskt avgränsade områden kan behöva begränsas. Länsstyrelsen är dock tveksam till om ett genomförande av förslagen i promemorian kommer att få avsedd effekt.

I promemorian görs antagandet att förslaget med områdesbegränsningar skapar incitament för asylsökande att ordna egna boenden i andra bostadsområden. Länsstyrelsens bedömning är att det antagandet är orealistiskt på grund av det generellt ansträngda läget på bostadsmarknaden. En negativ bieffekt av förslagets genomförande kan också bli att Migrationsverket i kraft av bosättningslagen anvisar nyanlända till boenden i bostadsområden vilka inte bedömts vara lämpliga för asylboende. Detta riskerar att skada förtroendet för bosättningslagen.

Kap 4 En begränsning av rätten till dagersättning vid eget boende i områden med socioekonomiska utmaningar (områdesbegränsningar)

Länsstyrelsen tillstyrker inte förslaget att begränsa rätten till ersättning (dagersättning och särskilt bidrag) för de som bor kvar i eget boende i kommundelar med socioekonomiska utmaningar. I promemorian görs antagandet att cirka 60 % av asylsökande i de aktuella områdena kommer att bo kvar utan dagersättning, om förslaget genomförs. Promemorians förslag om områdesbegränsningar har därför endast begränsad effekt på egenbosättningen och därmed trångboddheten i områden med socioekonomiska utmaningar. Förslaget riskerar också att ha en negativ effekt på asylsökandes långsiktiga etablering, då de negativa konsekvenserna av eget boende förstärks för de asylsökande som bor kvar i socioekonomiskt utsatta områden utan dagersättning. Förslaget riskerar dessutom att skapa incitament att uppge felaktiga adresser till Migrationsverket för att behålla rätten till ersättning, vilket försämrar kommuners planeringsförutsättningar.

Kap 5 Vilka områden med socioekonomiska utmaningar bör omfattas?

Länsstyrelsen avstyrker förslaget med områdesbegränsningar i sin helhet. Om förslaget genomförs tillstyrker Länsstyrelsen promemorians förslag att urvalet av vilka kommuner som bör omfattas av möjligheten till områdesbegränsningar bör vara desamma som de kommuner som får ansöka om statsbidrag enligt *Förordning (2018:151) om statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden*. Länsstyrelsen delar promemorians bedömning att urvalet bör kopplas till *Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation*.

Om förslaget i promemorian med områdesbegränsningar genomförs tillstyrker Länsstyrelsen förslaget att kommuner innan de gör en anmälan till Migrationsverket om vilka delar av kommunen de vill undanta från rätten till ersättning vid eget boende ger länsstyrelserna tillfälle att yttra sig. Länsstyrelsen är i så fall även positiv till att Länsstyrelsen i Jönköpings län får ett nationellt uppdrag att samordna de olika länsstyrelsernas bedömningar. Bakgrunden till ställningstagandet är att Länsstyrelsen instämmer i promemorians bedömning att länsstyrelserna är de myndigheter som bäst kan stödja kommunerna att göra välgrundade bedömningar och bidra till att urvalet av områden blir likvärdigt nationellt.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze. Föredragande var integrationsutvecklaren Birgitta Guevara. I den slutliga handläggningen av ärendet medverkade även funktionschefen för integrationsfrågor Pia Falck.

Lisbeth Schultze

Birgitta Guevara

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.